

FEJÉRMEGYEI NAPLO

Előzetési árak

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1.50 K.
3 óra	3 K.	3 óra	4.50 K.
6 óra	6 K.	6 óra	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-tér 1.
TELEFON 206
Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

Védjük a kisbirtokot.

A mostani világháborúnak a magyar nemzetre nézve kétségtelenül legfőbb tanulsága az lesz, hogy a győzelemhez szükséges anyagi és erkölcsi erőforrásokat nálunk elsősorban a termőföldben és annak művelőiben kell keresnünk. Vannak ugyan, akik azt mondják, hogy ezt a háborút a német s nagyrészen az osztrák és magyar ipar fölénye nyeri meg. Ez az állítás csak részben igazság. A hadi-ipar határozottan nagyérdemű, sokat dolgozó muukásai mégis csak itthon vannak, itthon, a gyárak falain belül, munkásjelölti intézmények árnyékában végzik becsülni való munkájukat. A földművelők, a földműves munkások tulnyomó nagy része azonban kint a harcúterben küzd oroszánmódra, úgy hogy itthon az illetők szántóföldje, a nemzet és a hadsereg táplálkozásának ez az egyedüli forrása tisztán a hátrahagyott család, az asszony, a serdületlen gyermekek, az aggok, rokkantak, munkabírására, munkakészségére van rábízva.

Mint az idej terméseredmény mutatja, betöltötte a kisbirtok fontos nemzeti hivatását a fentebb vázolt nagy nehézségek dacára, aminek nem tudjuk magyarozatát adni, mint azzal az elvitázhatalan ténnyel, hogy a kisbirtokkal nemcsak annak tulajdonosa, de annak házanépe szorosan egybe van forrva. A földművelő nép alatt tehát nem csupán magát a gazdát, de hívesét, gyermekeit és egész környezetét kell értenünk, mind, mind gondolozza a földet, szereti s így jussa is van annak tulajdonához, habár talán a telekkönyv nem is tünteti föl.

Már pusztán a jövő érdekében is arra kell törekednünk, hogy a földbirtok megmaradjon azok kezén, akik vezetése alatt oly fényesen betöltötte nagy nemzeti és gazdasági hivatását, mint az idén is. Ime Ausztriában hamarabb rájöttek az igazságra, mint nálunk. Ott

már legfelsőbb rendelettel mondták ki, hogy a háború alatt mező, vagy erdőgazdasági kisbirtok tulajdonjogának átruházását, valamint 10 évnél hosszabb időtartamra való haszonbérbe adását csak járásbírói körzetként megalakított ingatlanforgalmi bizottságok hozzájárulásával engedik meg. Az elidegenítést engedelmé semmiesetre sem adható meg, ha a vevő azt nyilvánvalóan fölaprózás, vagy visszonteladás céljából kívánja

megszerezni, vagy ha az eladás önálló kisgazdaságok megszűnését, a termeléstől való elvonását a magán vadászterületekbe, vagy fényűzés célját szolgáló ingatlanokba való beosztását vonja maga után.

Ez a helyes. Ilyen rendelkezésekre volna szükség nálunk is már régen és van most, amikor azt látjuk, hogy a kisbirtok óriási nehézségek dacára, milyen fényesen be tudta tölteni nagy nemzeti és gazdasági hivatását.

Székesfehérvár mélyen tisztelt /ünneplő közönsége!

Az a világháború, amelyet most a nemzet a mi dicsőséges szövetségünkkel együtt folytat, nem csak babért hoz, nemcsak dicsőséget teremt, hanem sok fájdalmat, sok keserűséget is rejt magában. Amint nincsen villám felhő nélkül, nincsen vihar szélvész nélkül, úgy nincsen dicsőséges küzdelem, fájdalom és tövis nélkül. Ez a dicsőséges háború is hoz magával sebeket, fájdalmakat is, mely egy egész ország népének lelkeré száll.

Az igazán győzelmes nemzet nemcsak az, amely csatákat nyer, hanem, amely a front mögött is szembe száll a fájdalommal és szenvedéssel s ott is egyaránt aratja a könyörület és szeretet győzelmes babereit.

Hányan mentek el, kiknek szeméből kiolvastuk azt a fájó kérdést: mi lesz veletek, ha mi elmegyünk, ha mi elveszünk? Mi nemcsak kiolvastuk ezt a kérdést, hanem egyuttal át is éreztük azt a nagy kötelességet, amelyet mi ezekkel a hősökkel szemben ki akarunk váltani. Ez a kötelesség pedig nem lehet csak egy emlék, nem lehet csak egy világító lámpa, nem lehet csak egy zászló, nem lehet még vigasztaló szép szó sem, mert ennek a kötelességnek egy nagy irtalmas szeretetnek kell lennie.

A leleményes irtalom állitattatta fel tehát ezt a faszbort.

Lyka Döme, megyénk gavallér, áldozatkész földbirtokosa azt mondta: „ahány szöget verünk ebbe a faszbortba, annyi könnyet száritunk fel vele... s én pedig azt mondom: „ahány szöget verünk a faszbortba, annyi tövist huzunk ki, annyi fájdalmat enyhítünk vele... Ne legyen tehát ez a szobor faszbort, hanem egy színében átváltoztatott arany szobor, akkor ez a szobor a nemzeti hálának legszebb szobra lesz.

Szinte jól esik, hogy ez a szobor fából, puha anyagból van, mert annál alkalmasabb arra, hogy a nemzet hálájának, irtalmának meglege megnyilatkozásait magára vegye.

Ez a szobor nemcsak a leleményes szeretetnek, nemcsak a hálának, hanem a kötelességnek is a szobra. Erezük, hogy sokkal tartozunk mi azoknak, akik éretünk küzdenek. A hadsereg a vért adja, mi pedig amink van, legalább a pénzünket tegyük le a kötelesség oltárára s ha ezt megtesszük, saját magunkat becsültük meg.

De ez a szobor nemcsak a kötelesség, hanem az áhitat szobra is. Ez a szobor legyen nekünk egy szent szobor, ez a piac le-

Székesfehérvár vértés vitéz szobrának leleplezési ünnepe.

A ki nem látta, fogalmat se képes alkotni arról a meleg, őszinte és igazán lelkes ünnepről, amely Székesfehérvár s részben Fejérmegye közönségét Kisasszony napján magával ragadta. A lényeg a feleletes szemlélő előtt talán kisebb jelentőségűnek látszik, az országzerte sok-sokféle irányban szétszaktgatott jótékony-ságnak áradatában nem tűnik talán olyan nagynak az ünneplő magja, mint a milyenné azt a községes lelkesedés avatta.

Mi hiszük, hogy amilyen a kiindulási pont volt, olyan lesz a folytatás és az eredmény is: és az áldozatkész, a jóért és nemesért lelkesedő Székesfehérvár és Fejérmegye, amely ércebe öltözteti a maga nagylelkűségét és csengő pénzzel bizonyítja be, hogy a ha-zaért nemes és nagy áldozatot hozó katonákat követi az itthonmaradtak kötelesség teljesítésében. Az a lovagszobor Fehérvár közönségének emléke lesz minden időkre.

Nagyjában ott volt Székesfehérvár egész közönsége és sokan a vármegye előkelőségeiből is. A tarka díszmagyarok festői szépsége, a ragyogó katonai uniformis, a hőlgyvilág szinpoppája, az ifjuság, a nagyközönség óriási tömege egészen megtöltötték a lobogókkal gyönyörűen feldíszített városzházeret. Az ünnep fény-

pontját természetesen *Prohászka* Ottokár dr. megyéspüspök beszéde képezte, amely oly eszmékkel s annyi szeretettel ajánlotta a nagy ügyet a közönség szeretetébe, hogy a szép szándék megvalósulása bizonyára a legszebb módon érvényesül.

A leleplezés.

Pont fél 11 órakor több tagból álló küldöttség indult a főispán vezetése alatt *Prohászka* Ottokár dr. megyéspüspökhöz, hogy azt a leleplezési ünnepség diszszónokul felkérje. Nem sokára ezután megjelent a megyéspüspök, kit a szobor előtt *Lyka Döme*, a szobor ajándékozója üdvözölt s egyuttal megnevezte a célt is, amiért a szobrot a városnak ajánlódokta. Az üdvözölő beszéd után *Lyka Döme* jelt adott a leleplezésre.

A leleplezés után a székesfehérvári egyesített dalárda élénkelte a himnuszt, mely után a 35-ik gyalogezred zenekara a szövetséges népek himnusait játszotta. el.

Dr. Prohászka megyéspüspök ünnepi beszéde.

A szövetséges népek himnusainak elhangzása után a megyéspüspök fellépett a szobor előtt felállított emelvényre s a következő magas szárnyalású beszéd kíséretében adta át a vértés vitéz szobrát a város polgármesterének, illetve a város közönségének.

gyen nekünk, egy templom, ez a gyülekezet legyen egy imádkozó, áhitatos, áldozatkész gyülekezet, mely kegyelettel hozza áldozatát az áhitat szent szobrára. Álljon hát itt ez a szobor, s jusson eszünkbe, hogy ahány szöget vertünk beléje, annyi tövist huzunk ki a nemzet fájdalmas szívéből. Álljon itt ez a szobor s legyen belőle élő szobor, mely egy nemzet fájdalmait, töviseit veszi magára. Legyen ez egy édes emlék, melyet a nemzet a szenvedő élet emlékére állított. Jöjünk tehát ide, de nem sírni, hanem áldozni, adakozni s akkor ez a szobor Székesfehérvár kegyeletének legszebb szobra lesz. Ezt a szobrot most nekünk kell kikészíteni, hogy a műremekből szívremek legyen. Ezzel a gondolattal adom át e szobrot Székesfehérvár áldozatkész közönségének.

A megyéspüspök szavait szünni nem akaró tapsviharral köszönte meg az ünneplő közönség.

Saára Gyula dr. polgármester beszéde.

A megyéspüspök beszéde után Saára Gyula dr. polgármester mondomta el igazi meleg érzéssel és szívéhez szóló közvetlenséggel szoboravatató beszédét. A polgármester a következőket mondotta:

Méltóságos Gróf Főispán Ur!

Méltóságos Püspök Ur!

Igentisztelt ünneplő közönség!

A most dúló világháború bizonyossága, hogy a magyar katonát a vitézség fogalma.

Vezérek, tiszték, közkatonák, idős férfiak, családapák, legények és ifjak kivétel nélkül versengenek a halált megvető bátorság és hősiességben.

A magyar katona, ami közönséink, a honvédeink, népfelkelőink tüzeireink és huszáraink bátorsága hősiessége tesz bizonyosságot azokról a dicsőséges harcokról, melyekről legendák szólnak.

Egy évet haladó idő óta védelmezik a hazát, tűzhelyeiket, aszszonyaikat és gyermekeiket.

A magyar katona harci erényeit felkent királyhoz való hűségét, hazája iránti nagy szeretetét, hazája szabadsága iránti rajongó lelkesedését, hősiességét, rettenthetetlen bátorságát és kitartását bámulja, és elismeri mindenki, barát és ellenség egyaránt.

Hazájáért életét adja. Oriási szenvedéseket tűr el és visel a magyar katona.

A csaták kemény tüzeiben, az állandó életveszedelemekben, lövészárokban különbözőségei és szenvedései között is szívével, lelkével, hazája, embertársai, a harcra vonult bajtársak otthonmaradt családtagjai, a harcban hősi halált halt bajtársak hátrahagyott árvái, a csatában megvakult és megrokkant bajtársakra gondolt és a társadalom által megindított ily irányú gyűjtésekhez, katonáink zsold-

jából, mint a tapasztalat igazolja, százezrekre menő fillérek gyűlnek össze.

A magyar katona nemcsak a csatában jár elől, hanem mindenütt, ahol jószág és könyörületesség kell.

Vajjon nem felemelő-e s a büszkeség és hála érzelmeivel tölti el bennünket az, hogy a mi házieredünk, a hős Hindenburg-erzed jelenleg Pilsenben levő katonái voltak az elsők, kik e szobor céljaira 1200 koronát gyűjtöttek és ezen összeget azzal küldötték be gróf Széchenyi Viktor főispánhoz, hogy a vitéz erzed katonái nevében szegyet verjen be a szoborba.

Mikor katonáinkat háborúba indulásukkor bucsúztattuk és szerencsét kívántunk győzelmes fegyvereikre: ünnepélyes fogadalmat tettünk, hogy mi, kiket ők védenek, védelemben fogjuk részesíteni azokat, akik az ő távollétük folytán védelemre szorulnak.

A mi vitéz katonáink megteszik kötelességüket. Hősiesen küzde az idő viszonytalanságaival, ellenállva a nagy túlerőnek, megvédtek a haza szent földjét, igaz lelkesedéssel üzték ki arról ellenségeinket, dicsőséget szereztek a hazának és a magyar vitézségnek.

E szobor jelképe a mi ünnepélyes fogadalmunk és kötelességünknek.

A háboruban hősi halált halt székesfehérvári katonák hozzátartozói könnyeinek felszárlásához járul hozzá mindenki, ki e szoborba szegyet ver.

A háboruban megbesbesültek vagy megbetegedtek, a rokkant és vak katonáink gondos ápolásához, meggyógyulásához és segélyezéséhez nyújt segédkezet, ki e szobor által szolgálta cél elérésére áldoz adományait és ille-reivel.

Most pedig halás köszönetet mondok méltóságos Prohászka Ottokár fennkölt lelkű püspökünk, ami szeretett díszpolgárunknak magasszárnyalású, e város közönsége lelkébe örökre bevésődött lelkes, hazafias beszédét, melylyel a hazafiai áldozatkész és szobrot rendeltetésének átadta.

Hálás köszönetet mondok gróf Széchenyi Viktor főispán és méltóságos Szogyény-Marić Juljának és a védnököknek.

A nagy bizottság elnöksége és tagjainak azon buzgó és lelkes fáradozásaiért, mellyel a mai ünnepély fényét és sikerét biztosították.

Különösen a város közönsége halás köszönetét tolmácsolom Lyka Dóme nagybirtokosnak, ki Fejérmegye és Székesfehérvár városunk iránti szeretetéből megajándékozott e szoborral.

Köszönetem fejezem ki Rigele Lajos hazánk kiváló szobrász művésznének a megragadó szép eszméért és alkotásért.

Köszönetem fejezem ki a jelen ünnepélyünkön megjelent egyházak, katonaság, hatóságok és intézmények és egyletek és az egész ünneplő közönségnek megjelentésükért, mellyel ünnepélyünk fényét emelni kegyesek voltak.

Mindezek után pedig Székesfehérvár szab. kir. város közönsége képviselőtében átveszem a Fekete vitéz jelképező szobrot és annak megőrzésére a magam részéről fogadalmat teszek és utódaimra való átszarmaztatásáról való gondoskodást hazafias kötelességemnek fogom tartani.

Végül, midőn e szobor útján megindított mozgalom és elérni kívánt cél biztosításának sikerét Fejérmegye és Székesfehérvár sz. kir. város közönsége jótékonyágába ajánlom, teszem ezt azon biztos tudatban, hogy mozgalmonkat fényes siker koronázza.

A beszédet lelkes ováció követte; majd Kerekes Lajos főjegyző olvasta fel a királyhoz ez alkalomból küldött hódoló sürgönyt melynek tartalma a következő:

Ő császári és királyi Felsége kabinetirodájának.

Székesfehérvár öskoronázó szab. kir. város és Fejérmegyének közönsége, amikor Isten szabad ege alatt a Nemzeti áldozatkész-ségnek emelt szobrot ünnepi, szívében a Haza és Koronás Király iránt egy ezred év viharáiban meg nem rendült törhetetlen hűség, odaadó szeretet és önfeláldozás szent érzelmeivel agg uralkodójának fennkölt személye felé fordul s mély hódolattal köszöni meg a Felség legkegyesebb megemlékezését, amel yel felhatalmazta a város főispánját, hogy nevében a Nemzeti áldozatkész-ség szobrára az első szegyet verje.

Ez a szeg glóriás fényt von a szobor fölé s örök jelképe lesz a soha el nem szakítható szent kapcsoltnak, amely a magyar nemzetet Koronás Királyához köti.

A legmélyebb hálával s lángoló lelkesedéssel szívünkben kérjük az egek Urát: tartsa meg szeretett agg Királyunk életét, hogy Ő vezethesse be hűséges magyar nemzetét dicsőséges hűzdelem és győzelem után az áldott béke ígért földjére.

Ezután az egyesített dalárdák énekeltek a szótatot.

Szögbeverés.

A szöveget elhangzása után. Gróf Széchenyi Viktor főispán szívéhez szóló lendületes beszéd kíséretében, verte be a vitéz vitéz szobrába ősz uralkodónak az ünnepélyes alkalomra küldött szegét. Ezután dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök, gróf Széchenyi Viktor főispán vertek szegyet a szoborba. Megható jelenet volt, mikor a főispán a Hindenburg-bakák nevében vert szöget a vitéz vitéz szobrába. A Hindenburg-bakák ugyanis, hogy

ők is kivégezték részüket az ünnepegből 1200 K-ért vásároltak egy szöget. Ezután az alispán, polgármester s a város előke-lőségei járultak a szoborhoz s ütötték szegyet a szoborba. Különösen kiemelendő a 33-ik gyalogezred áldozatkész-sége, kinek nevében Szichrava álezredes 1000 koronás adomány kíséretében róttá le áldozatát a nemzet hősi halált halt és rokkantá vált hősei iránt.

Az ünnepséget a Rakócy induló fejezte be. Utána az áldozatkész közönség járult a szoborhoz leróni haláját, szeretetét és kötelességét. Különben az egész nap folyamán mint egy bucsujárohelyre, úgy töltött a közönség a vitéz vitéz szobrához.

A befolyt adományok összegéről még eddig pontos kimutatást nem tudunk adni, de általában elmondhatjuk, hogy a megyéspüspök fennkölt szavai melegen érző áldozatos lelkekre találtak s a kezdet után itélve Székesfehérvár áldozatkész közönsége, apraja-nagyja ki fogja venni részét az irgalmas szeretet megnyilatkozásaiból.

Az ünnepség fényes sikere mindenesetre a szoboravatató bizottság fáradságot nem ismerő hazafias buzgólkodásának köszönhető. Nagy elismerés illeti ugy az egyesített dalárdákat, mint a 35-ik gyalogezred zenekarát, gyönyörű enckükért és zenéjatekükért.

Az egész ünnepség pedig örök emlék lesz mindnyájunknak s egyuttal sokáig áldani fogjuk a gavallér adományozót, ki nekünk ezt a kedves emléket adományával megteremtette.

A vitéz vitéz famintájába a szegeket a következő időrendben lehet beverni: vasárnap szerdán és szombaton d. e. 8-10-ig. d. u. pedig 3-6-ig. A többi napokon ellenben d. e. 10-12-ig, d. u. pedig 3-6-ig. A hatóságokhoz, hivatalokhoz, iskolákhoz és intézetekhez szétmennek külön felhívások is, hogy csoportosan vonuljanak ki a szoborhoz a szegek beverésére, de a bizottság ezuton is felkéri a vezetőségeket, hogy a felvonulás idejét néhány nappal előbb jelentsek be Szogyény-Marić Juljánál, a bizottság elnöke helyettesénél. Az egyes iskolák már jelentkeztek s ezek énekszámokat s szavalatokat is elő fog-nak adni. A hatóságok közül is jelentkeztek már.

SÖVEGJARTO vaszonaruhaza. Barátok épülete.

Nagy választék

szines zephijrek, karton, schiffon és damastból. Különböző vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendőkből. Agy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLCSÓ

szabott árak

Háború.

Az orosz szétzúllése.

Oroszország teljes dezolált-ságban van. A szövetségesek újabb támadásaitól félnek és attól tartanak, hogy a németek Rigában akarnak telelni. Egyelőre nagy csapatokat koncentráltak Grodnóftól kelet felé, hogy a vilnai vasutvonalat megmentsék, ez a hely, amelyen az oroszok állítólag koroly ellenállást akartak kifejteni, de a Grodnó körül álló hadsereg máris a bekerítés veszedelmével játszik. Érdekes, hogy míg a cár vezetése alatt álló hadsereg ellenére is Oroszország viszonyai teljesen elzültek, addig rend és fegyelem uralkodik a szövetségesek által meghódított Orosz Lengyelországban ahová az elmenekült lakosság a legnagyobb nyugalommal és bizalommal tér vissza.

A Balkán.

A Balkánon sem jut előbbre az entente. Cruppi volt francia miniszter hiába járta be a balkáni fővárosokat, semmi jót sem vihettek magával Pétervárra, ahová nisi, szófiái és bukaresti látogatásai után utazott. Nap-nap után kiélesedik ellenben a szerb bolgár ellentét. A milyen arányban halad a kedvező befejezés felé a török-bolgár megegyezési tárgyalás, ugyanolyan mértékben vannak össze szerb csapatokat a bolgár határon. Ez az eljárás nagyon is tisztán demonstrálja Bulgária előtt Szerbia jóakarátát és csak most lehet megítélni igazán, hogy milyen perfid és álnok volt az az állítólagos engedmény, amelyet Szerbia akart tenni Bulgáriának és amelyet Bulgária igen helyesen el sem fogadott, sőt amelynek komoly tárgyalási sába sem bocsátkozott.

Újabb események.

Podkamiennél és Radzivilovnál kivívott győzelmünk az elenséget 90 kilométer kiterjedésű harcra vonalon visszavonulásra kényszerítette az Ikva folyó mögé. Csapatunk üldözik.

Keleti harcok.

Yesiory és Volkovszk között támadásunk előrehaladt. Volkovszkot és az ettől keletre és északkeletre emelkedő magaslatokat elfoglaltuk. 2800 oroszot elfogtunk és 4 géppuskát zsákmányoltunk.

Az olasz harcok.

Az olaszok súlyosabb veszteséget szenvedtek, mint a hogy kezdetben következtetni lehetett. Ugyanis a csatár kitakarítása alkalmával csapataink csupán a Pfann-escus, Cima Frugnioni és az Eisenrec gerinc előtt több mint 400 olasz halottat számláltak össze.

Krème de lactaine saját nemében páralan hatású arcbőrzsépfő, finomított készítmény, ezen tejrém teljesen ártalmatlan, a bőrt egyszeri használat után bársony puhává teszi, pattanásokat, szőpöket-majfoltasokat gyorsan elmulasztja. Kapható Szűcs Róbert Magyar Korona gyógyszerárában Kossuth utca sarkán. Ára 1 kor. 20 fillér.

Iparosok és kereskedők szabadságolása.

Az osztrák közgazdasági érdekképviseletek legutóbbi ülésén az a rendkívül figyelemre méltó javaslat merült fel, hogy az önálló kereskedők és iparosok, épp úgy, mint a föld-birtokosok, illetve mezőgazdasági üzemek tulajdonosai, bizonyos időre szabadságoltassanak halaszthatatlan ügyeik rendezése céljából. A szabadság csak olyanoknak adatnék meg, akik már hosszabb idő óta teljesítenek hadiszolgálatot és akiknél hivatalos szervek igazolnák, hogy halaszthatatlan szükség esete kétségkívül fennforog. Ez a kérdés oly rendkívül nagy fontosságú és a mi gazdasági érdekeink szempontjából is annyira figyelemre méltó, hogy érdekképviseleteink haladéktalanul foglalkoznak vele s hasonló előterjesztést tesznek sügösen egy a honvédelmi, mint a hadügy-miniszteriumhoz.

Tizenhetes honvédeink harcaiból.

II.

Szept. 9-én nagyon korán úgy fél négy óra tájban már ébren volt mindenki és 5 órakor már újból ott állottunk az erdő szegélyén, hogy megkezdjük újra a támadást Horozánka felé. Ma sem tudom megmagyarázni, hiszen elég kódos reggel volt, előtünk terült el a hatalmas erdő, így nem láthatott semmiféle megfigyelő, de tény az, hogy mi a legnagyobb nyugalommal üldögéltünk zárt tömegben az erdő szélén, miközül árulás folytán az orosz tüzserg belénk lött. Szerencsére, hogy részben rövidkek, részben hosszszak voltak a lövések, de pár sebesülésen kívül nagyobb baj nem történt. Ugyan deprimálólag hatott reánk az oroszok ezen jó reggelt kívánása, na de nem maradtunk el a válasszal. Az első zászlóalj Szammer és Hám százada ebben a tűzben indult el s mivel a többi nem tudta követni, közel egy órán keresztül tartotta hőstes bátorsággal az első vonalat. Közel járt már 10 órához az idő, mikor erősen meg tudtuk közelíteni Folwarkizuw irányában a 288 magassági pontot. Az oroszok kétségbeesztő szívósággal védtek magukat. A balszárnyunkon lévő 24 népfölkelő ezredet többször is visszanyomták tulerővel, de ezredünknek sikerült mindannyiszor előbbre vinni a 24-eseket.

A harc heve úgy 1 óra tájban dühöngött legjobban, minden lépésnyi előrehaladást nagy erőfeszítéssel tudtuk csak kivinni, végre délután 3 óra körül rohammal sikerült beszakítani az orosz vonalat, közel 2 és fél századot és 2 géppuskát elfogtunk, foglyul ejtettük az egyik század parancsnokát is, kinél megtalálta a Mikolajowi erődítmények térképét is. Oly ro-

hamos volt az előretörés, hogy az oroszok új tartalékokat voltak kénytelenek bevetni a harcba, kiket Nowoszielski Oparski felé este 6 órakor még javában dülő heves küzdelem után sikerült legyőzni és visszavonulásra kényszeríteni.

Mivel az üldözés a lassan bekövetkező sötétben bizonytalanná, a nagy lemergő csata második napján beköszöntött reánk újra az az idő a midőn megpihenhettünk egy kicsit a jótékony éjjeli sötétség lepte alatt. Emlékezem, önkénytelenül mindannyian arról a a borzasztó képről beszélünk, melyben a híres zu Podwieszoki erdő látuk, mint megelőző napi küzdelmeink helyét. Ha úgy valaki fogalmat óhajtott volna szerezni a háború rémos képeiről, akarta volna látni egy dülő és pusztító ütközést helyét, talán bőségesen elég lett volna, ha végigjárja a podwieszoki erdőt. Hová a gránátok vágódtak, a fák kidöntve heverték, hová egy-egy szálve jött, egész kis írtás volt az erdőben, ágak letörve, a földön srappelhüvelyek.

Az egyik helyen egy hó fekszik össze roncsoltan, a másik helyütt golyótló. leterített vad. Itt egy honvédekünk alussa álmát, mellette közvetlen orosz fekszik, még előző délután mint dühös ellenfelek rohantak egymással, és most némán elterülve a földön együtt alusszák örök álmukat.

Nem tudom elefedni azt a képet, mely az erdő szegélyén tárult elém. Közvetlen az erdő mellett kökereszt állt. A kereszt tövében egy orosz százados lektűt, neki dölve a keresztnek. Kezében egy kis fotográfia virágcsokorral kezében szöke leány. A kép háttára németül a pár szó: kérem, ha meghalok, eltemetni velem.

Szegény fiut nagyon megsajnál-tam e percekben, ki tudja mennyi boldogságot és mennyi reményt oltott ki a gyilkos golyó, mily édes emlékek fűzhettek ahhoz, kit a kis kép ábrázolt.

Ott a kereszt tövében ástunk sirt, ott hantoltuk el szegényt, kivánsága teljesült, eltemettük vele a kis képet is, hogy ott a sírban tovább fűzhesse álmait a jövő boldogságról, mit az élet valóra válni nem engedett. N. N.

HIREK.

— A király válasza az üdvözlő táviratra. Az üdvözlő táviratra, amelyet a szoborleplezési ünnep alkalmával küldtek Ófelségének, a következő válasz érkezett:

Méltóságos gróf Széchenyi Viktor főispán urnak.

Ő császári és apostol királyi felsége Fejérvármegye és Székesfehérvár ősi koronázó város közönségének a székesfehérvári vasúti szobrának leplezése alkalmából méltóságod által tolmácsoló hódolatát és szerencseváltatit legkegyelmesebben megelégedéssel tudomásul venni s a királyi hűség emé megnyilatkozásáért szívós köszönetét nyilvánítani méltóztatott.

Legfelsőbb parancsra

Daruváry.

— Vaszary biboros temetése. A nagy egyházfőjelemnek Vaszary Kolozs biborosnak, Magyarország volt hercegprímásának temetése csütörtökön ment végre nagy pompával Keszthelyen. A temetésen a sok egyházi és világi hatóságokon kívül rengeteg nép jelent meg. A temetési szertartást Báro Hornig Károly bibornok; veszprémi püspök végezte fényes segédlettel dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök szintén jelen volt a nagy egyházfőjelem temetésén.

— Jótékonycélu hangverseny. A 35. gyalogezred szerdán, Kisasszony ünnepén d. u. tartotta második magas színvonalu hangversenyt a Polgári Lövészklubban a rókkant magyar honvédek javára. A második hangverseny is jól sikerült és elismerést érdemel az ezred ezen jótékonykodásáért.

— A város sertésvásárlása. Mint ismeretes, a város a huskerdés megoldására nagyobb mennyiségű sertésvásárlást eszközölt. A beérkezett ajánlatok közül, mint ismertettük, Boros Sándor helybeli lakoset fogadta el és a szerződést már meg is kötötték.

— Kereskedő inasok iskoláztatása. Értéstjük a kereskedőket, hogy a vallás és közoktatásügyi m. k. miniszter 83.057 sz. a. kiadott legújabb rendelete szerint minden inast be kell iratni és mindégylének rendszeren iskolába kell járni. A háborus viszonyokra való tekintettel az igazgató egyes esetekben adhat felmentést, de ezt irásban kell kérelmezni, még pedig a beírásnál. Teljes felmentésnek nincs helye. Akik nem iratkoznak be s akik nem járnak rendszeren iskolába, azokat be kell jelenteni az illetékes hatóságnál. A tanulókai t. hó 14. 15 és 16-án írjuk be, mindig d. u. 4 órakor. A beírásnál 16 K. tanítási díjat is le kell fizetni.

Egész Fehérvár

lázban lesz.

HA JÖN

A pancálszoba.

Pénteken, szept. 10-én
Egynapos vigjáték est.

.. PICCOLO ..
KISASSZONY

Vigjáték 3-felvonásban.
A főszereben: Dorrit Weixler.
A pótképek mind elsőrendű
vigjátékok.

— **Reiszer Ottó temetése.** Csütörtökön délelőtt kísérték ki utolsó útjára Reiszer Ottó cisztercia főgimnáziumi tanárt, aki évtizedeken keresztül működött Székesfehérvárról, aki anyri generációt nevelt a társadalomnak. Köztudomása volt, hogy mennyire szerették tanítványai, hogy az a szeretet és tisztelet az iskola falainak elhagyása után nemcsak megmaradt, hanem még növekedett is, a temetése azonban még fényesebb bizonyítékot adott erről. A városban talán nem volt egy tanítványa sem, aki meg nem jelent volna temetésén. Az a tisztelet és szeretet, amellyel egész életén át körülvették, a koporsójához is elvezette őket, hogy megadják a végtisztességet, hogy imádkozzanak azért az emberért, akinek oly sokat köszönhetnek. Reggel 9 órakor ünnepélyes gyászmise volt a ciszterciák templomában, amelyet Zalai Mihály rendi alperjel végzett teljes segédlettel. Utána az intézet dísztermében szentelték be a halottat, az intézet énekkara szép gyászenéket adott elő. A szertartás végeztével megindult a hatalmas menet a Szent Háromság temetőbe, ahol a rend sárboltjában nyugalomra helyezték. A temetésen a rend összes házaai képviselték magukat, a vármegyéből sok előkelőség bejött a temetésre. Nyugodjék békében.

— **Vízvezeték ügyében.** A vízművek bizottsága hétfőn d. u. 3 órakor ülést tart, amelyen a vízműveknél folyamatban levő átalakítási munkálatokat tárgyalják, továbbá a vízvezetéknek éjjeli elzárásának feloldását, hogy a jövőben a Széchenyi-utcai tűzesethez hasonló kellemtelenségnek elejét vegyék. Az éjjeli elzárást azonban csak azon esetben rendelik el, illetve csak akkor lesz éjjel is nyitva, ha a közönség a vízzel takarékoskodni fog.

— **Pályázat helyettes tanítói állásra.** A székesfehérvári közs. iskolaszék határozatából felhívjuk mindazokat a férfi- és nőtanítókat, akik Székesfehérvár szab. kir. város közs. el. iskoláiban az 1915/16 tanév alatt helyettesítésre vállalkoznak, hogy a közs. iskolaszékhez címzett bélyegtelen kérvényüket e hó 15-ig az elemi iskolák igazgatójánál adják be. A kérvényhez csak az oklevél másolata csatolandó. Székesfehérvár, 1915. szept. 8-án. Az iskolaszéki elnökség.

— **Az áldozatkész acsaiak.** A vértacsai német lakosok már többször szép kifejezést adtak ugye gyházi, mint hazafias áldozatkész-ségüknek. Pill József földmives, aki a háboruban lett rokkantá, egy értékes Magyarország Nagyszonyra szobrot ajándékozott a vértacsai templomnak. Einwachter és Hack családok pedig egy szép csillárt adtak a templomnak. Mindkettőnek megadása Kisasszony ünnepén volt alkalmi beszéd kíséretében, amelyet dr. Schoderbeck Lajos plébános tartott.

— **Dr. Prohászka Ottókar hadiárvázára.** Magdics István kanonok 100 K. küldött a Fejérmegyei Naplólóhoz a dr. Prohászka Ottókar hadiárvázára.

— **Szorgalmas tanulók jutalmazására.** Rádler, Gottfried székesfehérvári lakos a kereskedelmi társulatnál 300 koronás alapítványt tett le, amelynek kamataiból a kereskedelmi iskola szorgalmas és jóviselű tanulóit fogják jutalmazni.

— **Beírások a közs. elemi iskolák V. és VI. osztályaiba.** A közs. elemi iskolaszék határozata alapján közöljük a közönséggel, hogy a székesfehérvári közs. elemi iskolák V. és VI. osztályaiba a beírások f. hó 13, 14 és 15 én d. e. 8—12 ig eszkoztöttek. A beíratkozónak szülők kíséretében saját kezültük iskolájánál kell jelentkezniük. Beosztásuk később történik. Ennek idejéről és helyéről a beírás alkalmával nyerneket értesítést. Székesfehérvár, 1915. szept. 8-án. Az iskolaszéki elnökség.

— **A hadi gabonaellátás külön bírósága.** A kormány egy különleges bíróság felállítását tervezi, amely körülöleg a Hadi Terményrt. és bizományosai és a bizományosok és a termelők között felmerülő peres ügyek elintézésére volna hivatott, amennyiben ezek a peres ügyek gyors és szakszerű elintézését kívánják. Mint értesültünk, a kormány idevonatkozó rendelete már elkészült és a legközelebbi napokban megjelenik.

— **A sebesülteknek.** Sáy Lajos rendőrfőkapitány a mentelepi vöröskereszt kórház sebesültjé részére 1000 darab cigarettát küldött.

— **A felmentési folyamodványok bélyegmentesek.** A katonai felmentési kérvényeket és mellékletüket, amelyek a folyamodó nem bélyegzett fel, eddig megletezték. Most a pénzügyminiszter meghagyta, hogy a beadványok és segédíratok leletezése mellőztessék, illetve hogy bélyeghiány miatt netán már felvett leletek alapján a királyi adóhivatalok bélyegilletékeket ne írjanak elő, s ily beadványok bélyeghiánya miatt előírt illetékek ellenbenyújtott jogorvoslat esetén az illeték töröltessék.

— **Eltűntek.** Bognár Erzsébet, Rozv. Deák Ilesné, szül. Székely Rozália és Schweitzer Mihály eltűntek. Az illetékes hatóságok megkezdtek a nyomozásukat.

— **Hadifoglyok visszaszállítása.** A földmívelésügyi miniszternek rendelete szerint a mezőgazdasági munkákra alkalmazott és engedélyezett hadifoglyok az illetékes katonai parancsnokságnál való előzetes felmondás nélkül a fogolytáborokba vissza nem indíthatók; a felmondásnak 8 nappal kell megelőznie azt az időpontot, mikorra a foglyok szállítását az illető község vagy magános munkaadó kívánja.

— **Bitangóságban.** Sárkeresztes községben egy kővér tehenet találtak bitangóságban. A községi előjáróság szeptember 10-én, ha addig a tulajdonosa sem jelentkezik, a tehenet elárverez. Az árát egy éven belül átveheti a tulajdonosa.

— **A vak katonáknak.** A sárszentmiklósi diákok sikerült színelőadásai jövedelméből 20 koronát a Fejérmegyei Naplólóhoz küldtek a vak katonáknak. A lelkes gárda a jövődelem többi részét 320 koronát Budapestre küldtek ugyananez némes célra, 100 koronát pedig a sárborogári vöröskereszt ügylet hadikórház részére küldték.

— **Megszökött hadifoglyok.** A Rácalmához tartozó Galambos pusztáról 3 orosz hadifoglyok, akik gazdagási munkára voltak kirendelve, megszököttek. Kőrözésüket elrendelték.

— **Kaionatemetés.** Picha Károly 24 lándwehr gyalogos, köznagsbrunni lakos a harctéren kapott lösebe következtében elhunyt. Temetése szept. hó 9-én d. u. 2. órakor volt a Szt. György kórház halottsházából.

— **Kimutatás.** A székesfehérvári Tüdőbajosokat Gondozó Intézet 1915. évi augusztus hó folyamán felvett: 1 helybeli családot 8 taggal, ezekkel a gondozottak száma: Összesen 121 család 430 taggal. A hó folyamán az intézet kiszolgált: a hó 3223 liter tejet, 139 kgr. kenyérsziszlet, 26 kgr. burgonyát, 1 kgr. borsót, 65 babot, 902 K. 80 fill. értékben.

— **A szép Kathilyn kalandjai c. filmkolosszus utolsó része ma és holnap kerül az Urániában bemutatásra.** Ilyen nagyszabású film, mely elejétől végig a legnagyobb érdeklődést keltette, még nem volt piacon. A gyönyörű exotikus vidék, az afrikai dzsungelnek fenevadjai, melyek lépsről-lépésre életveszedelemmel fenyegették a szereplőket, a sivatagok borzalmasságai, az indiai Buddha vallás misztikumai, a Ráják csodás és varázslatos udvarai mind elvonultak szemünk előtt, igazi gyönyörködést kelte bennünk. Az Uránia ezen mű színrehozásával tanuságot tett életrevalóságáról és a nagy érdeklődés mutatja, hogy közönsége hálás is volt érte. Kevés olyan vidéki mozi van Magyarországon, mely ilyen nagyszabású művet tud közönségének nyújtani. A Szép Kathilyn-sorozat legközelebbi ismét színrre kerül, amidőn az egész sorozat egy hét leforgása alatt lesz bemutatva.

FIUMEI kávébehozatal

SZÉKESFEHÉRVÁR
:: (BARATOK ÉPÜLETE) ::

Pörkölt kávékeverékei utolérhetetlenek! Saját villamos kávénapgyörköldé! Telefon 250.

CSAK 5 kilogrammos csomagokban!

5 kgr. SANTOS kávé 18 KORONA.

5 kgr. Caracas kávé 20 KORONA.

Amíg a készlet tart, kapható: **A FIUMEI kávé-behozatalnál.**

Telefon 250. Barátok épülete.

SZÍNHÁZ.

Vigjátékok az Apollónban. Ma pénteken egy napos műsor keretében vigjátékot rendez az Apolló. Egy igazán köves vigjáték az est slágerje, melynek főszerepét, Dorrit Veixler, a bájnos német színésznő játssza, aki nemrég a Bakfiszszerelem c. vigjátékban minden eddig létezett mozivigjáték színésznőit fölülmulótt kitűnő játékkal. A pótképek is mind elsőrangú vigjátékok. Az előadások fél 7 és 9 órakor kezdődnek.

Árverési hirdetés.

A szennyvíztisztító telepen (Sárkereszturi országút mellett) termelt, a város tulajdonát képező **81 bolya sarju** egészben vagy egyenként **folyó évi szeptember hó 19-én délután 2 órakor** a helyszínen megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett eladatik. Székesfehérvártól, 1915. évi szeptember hó 9-én.

Námessy János,
tanácsos

Telefon 233. — Telefon 233.

Pénteken és szombaton,
szeptember hó 10 és 11-én

Fényes műsorkeretben:

SZÉP KATHYLIN

:: KALANDJAI ::

13. fejezet befejező rész
hazafelé. Ezzel a Kathylin kalandjai lezárulnak.

Rendes helyárak.

Naponta 2 előadás 7 és 9 kor.
Saját művészi zenekar.

APRÓHIRDETÉSEK.

Bárminemű eladásnál és vételnél a legelőszérűbb és legolcsóbb az apróhirdetéseken hirdetni. Egyszeri apróhirdetés két sorig 40 fillér, vastagabb betűkkel 80 fillér. Minden további sor 10 fillér. Apróhirdetéseink mindenkor előre fizetendők és a megjelölt apróhirdetéseket után igazoló lapokat senkinek sem küldünk. Hirdetési helyek berleténél nagyobb árendmények vannak. Hírszöveg között rendes betűkkel a hirdetés soronkint 40 fillér, vastagabb betűkkel 60 fillér. Olyan hirdetéseket, amelyek a közérkölcöt sértik, vagy bármi okból a sajtótörvénnyel ellenkeznek, nem közlünk. Ezen kikötés a nyilrtéri hirdetésekre és nyilatkozatokra is vonatkozik.

Irodai munkára ajánlkozik 4 polgárit végzett urileány szép írással, német és francia nyelvben jártas. Cim a kiadóban.

Kétszobás modern lakás kiadó Széchenyi-utca 2. II. em., azonnal, vagy november 1-re.

Keresek varrógépet és villanylámpákat kéz alatt, címet a kiadóba kérek.

Diákok gondos, jó kiszolgálással felvételteljes ellátásra. Halál 4. Héj-ház.

Iskolakönyvek használt állapotban, még a készlet tart, bekötve féláron kapható Kufmann-féle könyv kereskedésben, Kossuth-u. 9. sz.

Sütő-utca 13. sz. ház, jó karban hentes és mézárós üzlethez való teljes berendezéssel, szőlők, rétek szabadkészből eladók. Felvilágosítással szolgál helyben özv. Ifj. Mézárós Ferencné, Sütő-u. 13.